

Sygn. akt III Ca 595/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Jacek Małodobry (sprawozdawca)

Sędzia SO Ewa Adamczyk

Sędzia SO Katarzyna Kwilosz – Babiś

Protokolant: sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013r.

na rozprawie

sprawy z wniosku G. C., J. K. (1), M. C. (1)

przy uczestnictwie: S. D. (1), M. K. (1), M. K. (2), W. K., A. N., A. D., J. B. (1), Gminy M., M. K. (3), S. B., W. B., W. D. (1), P. D., S. D. (2), J. D., Z. W., C. N., M. N. (1), J. K. (2), J. K. (3), B. D., T. K., T. N., C. Z., S. K., D. K., K. B., M. B., J. K. (4), Z. D., R. W., J. W., E. K., M. N. (2), K. D., B. N., M. K. (4), Z. K., M. W., K. N., H. P., M. K. (5), M. S., J. K. (5), A. W., M. C. (2) i H. K.

o ustanowienie drogi koniecznej

na skutek apelacji wnioskodawców G. C. i M. C. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Limanowej

z dnia 26 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Ns 785/10

p o s t a n a w i a :

1. oddalić apelację;

2. zasądzić od wnioskodawców G. C. i M. C. (1) solidarnie na rzecz uczestnika A. N. kwotę 120 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. przyznać kuratorowi nieznanym z miejsca pobytu uczestników: J. B. (1), K. B., M. B., J. K. (4), Z. D., R. W., J. W., E. K., M. N. (2), K. D., P. D., S. D. (2), W. D. (2), H. P. adw. J. B. (2) kwotę 120 zł tytułem wynagrodzenia.

Sygn. akt III Ca 595/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Limanowej postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 r. oddalił wniosek o ustanowienie drogi koniecznej do działki ewidencyjnej nr (...) położonej w L., stanowiącej własność wnioskodawców M. C. (1) i G. C. oraz do działki ewidencyjnej nr (...) położonej w L., stanowiącej własność wnioskodawcy J. K. (1). Sąd ustalił m.in., że obie w/w działki ewidencyjne położone są bezpośrednio przy drodze oznaczonej nr (...). Jest to droga powszechnego

użytku znajdująca się we władaniu Gminy M., nie stanowiąca jednak drogi publicznej w rozumieniu przepisów ustawy o drogach publicznych. W obecnym stanie technicznym nie zapewnia ona właściwego dostępu do nieruchomości wnioskodawców, gdyż jest błotnista i niedostatecznie utwardzona. Istnieje jednak możliwość jej urządzenia w sposób zapewniający taki dostęp. Droga ta posiada bowiem wystarczającą szerokość, a powołany w sprawie biegły rolnik wskazał jakie prace należałoby wykonać w celu zapewnienia przejezdności po drodze nr (...) wszystkimi typami pojazdów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy uznał, że wniosek o ustanowienie drogi koniecznej nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu w realiach panujących na obszarze jego właściwości, za drogę publiczną w rozumieniu art. 145 kc należy uznać nie tylko drogę publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, ale każdą drogę ogólnodostępną, służącą nieograniczonej liczbie potencjalnych użytkowników, którzy mogą z niej korzystać na podobnych zasadach jak z dróg wybudowanych i utrzymywanych przez samorząd lub inny podmiot publiczny. Droga nr (...) jest taką właśnie drogą ogólnodostępną, służącą nieograniczonej liczbie użytkowników, znajdującą się we władaniu Gminy M.. Należy zatem uznać, że działki wnioskodawców mają dostęp do drogi publicznej, a oceny tej nie podważa okoliczność, że droga ta wymaga poprawy w sposób opisany przez biegłego.

Postanowienie to zaskarżyli apelacją wnioskodawcy M. C. (1) i G. C. wnosząc o jego zmianę w całości przez ustanowienie na rzecz ich działki ewidencyjnej nr (...) służebności drogi koniecznej biegnącej szlakiem oznaczonym w opinii biegłego geodety jako wariant I.

Wnioskodawcy zarzucili zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 145 § 1 kc w zw. z art. 7 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, poprzez przyjęcie, że nie przysługuje im roszczenie o ustanowienie służebności drogi koniecznej w sytuacji, gdy droga nr (...) nie jest drogą publiczną w rozumieniu w/w ustawy, a dostęp jaki zapewnia ich działce nie jest odpowiedni. Zarzucili także, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało bez uwzględnienia interesu społeczno-gospodarczego, o którym mowa w art. 145 § 3 kc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Rejonowy wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, prawidłowo ocenił zebrane dowody i na ich podstawie dokonał właściwych ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy akceptuje te ustalenia w całości i przyjmuje je za własne, stwierdzając równocześnie, że zaskarżone orzeczenie jest do nich adekwatne i odpowiada przepisom prawa.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut, iż droga oznaczona numerem ewidencyjnym (...) – przy której znajduje się działka wnioskodawców – nie jest drogą publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, gdyż nie została zaliczona uchwałą Rady Gminy M. do kategorii dróg gminnych. Treść tego zarzutu wywołuje potrzebę wyjaśnienia, czy odpowiedni dostęp z nieruchomości do drogi publicznej musi oznaczać dostęp bezpośredni do tej drogi, czy też może występować poprzez inną drogę, niepubliczną (w tym wypadku poprzez drogę nr (...)), która dopiero doprowadza do drogi publicznej.

Zdaniem Sądu Okręgowego, znajdującym oparcie w poglądach doktryny i aktualnym orzecznictwie, w odniesieniu do przesłanki „braku odpowiedniego dostępu” z nieruchomości do drogi publicznej według art. 145 kc nie powinno się tego dostępu zacieśniać tylko do bezpośredniego połączenia z drogą publiczną.

Tego rodzaju stanowisko wypowiedział Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 30/10 (Palestra 2010/7-8/263) stwierdzając m.in., że brak odpowiedniego dostępu występuje dopiero wtedy, gdy zarówno nie ma bezpośrednio dostępu z nieruchomości do drogi publicznej, jak i nie ma takiego dostępu do drogi publicznej poprzez drogę innego rodzaju, faktycznie istniejącą o odpowiedniej szerokości i ukształtowaniu, umożliwiającą nieprzerwany i nieskrępowany dostęp ogółowi osób, nawet gdy jest to droga wydzielona z działek prywatnych, zwłaszcza gdy pozostaje pod zarządem gminy. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 12 października 2011 r., II CSK 94/11 (LEX nr 1044002) również zwracając uwagę, że nieruchomość ma odpowiedni dostęp do drogi publicznej w

rozumieniu art. 145 § 1 kc, jeżeli z siecią dróg publicznych łączy ją szlak drożny wydzielony geodezyjnie jako droga, która choć nie jest zaliczona do sieci dróg publicznych w rozumieniu w/w ustawy o drogach publicznych, znajduje się pod zarządem gminy i jest powszechnie dostępna.

Podzielając to stanowisko i odnosząc go do okoliczności rozpoznawanej sprawy należy w ślad za Sądem I instancji zauważyć, iż działkę ewidencyjną nr (...) stanowiącą własność apelujących wnioskodawców łączy z siecią dróg publicznych szlak drożny wydzielony geodezyjnie jako droga nr (...). Droga ta znajduje się we władaniu Gminy M. i jest powszechnie dostępna (vide: wypis z rejestru gruntów – k. 28 oraz pismo w/w Gminy z dnia 17 kwietnia 2013 r. – k. 369a).

Z uwagi na przedstawione okoliczności chybiony jest zarzut zmierzający do wykazania, iż działka apelujących wnioskodawców nie ma dostępu do drogi publicznej.

Zarzut, że wskazany dostęp nie jest odpowiedni, również nie może odnieść zamierzonego skutku.

W judykaturze istotnie można spotkać się z zapatrywaniem, zgodnie z którym uznanie, że nieruchomości nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej wymaga stwierdzenia dwóch przesłanek. Po pierwsze, że suma kosztów wykonania i utrzymania urządzenia koniecznego do doprowadzenia do stanu odpowiedniego istniejącego dojazdu byłaby znacznie wyższa od uszczerbku nieruchomości, przez którą droga ta ma prowadzić, polegającego na wyjęciu spod eksploatacji pasa gruntu. Po drugie, dostęp może być uznany za nieodpowiedni tylko wtedy, gdy zwiększenie użyteczności nieruchomości wskutek ustanowienia służebności drogowej przewyższałoby uszczerbek gruntów, przez które droga ma prowadzić (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1970 r., III CRN 412/70, Informacja Prawnicza 1971/1/3, na które powołują się wnioskodawcy w uzasadnieniu swojej apelacji).

W nowszym orzecznictwie wyrażony został jednak pogląd wskazujący na potrzebę skorygowania wskazanego wyżej kierunku wykładni art. 145 § 1 kc. W postanowieniu z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CK 552/03, OSNC 2005/4/70, Sąd Najwyższy wskazał, że eksponowanie ścisłej zależności między kosztem urządzenia odpowiedniego dostępu na własnej nieruchomości a rozmiarem uszczerbku nieruchomości sąsiedniej stanowi w istocie zestawianie ze sobą dwóch z natury nieporównywalnych wielkości. Mogą one wprawdzie stanowić jedną z okoliczności branych pod uwagę przy ocenie zasadności roszczenia przewidzianego w art. 145 § 1 kc, ale nie powinny przesłaniać zasadniczego waloru dostępu do drogi z własnej nieruchomości i nieobciążania innych nieruchomości, nawet w sytuacji, w której sam tylko koszt wykonania odpowiedniego dostępu, będącego trwałą i korzystną inwestycją, może być stosunkowo wysoki. Kontynuując tę myśl Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, że w warunkach gospodarki rynkowej wykładnia art. 145 § 1 kc powinna uwzględniać wpływ rozwoju techniki na ocenę „odpowiedniości” dostępu do drogi publicznej oraz możliwości przystosowania go do potrzeb właściciela nieruchomości. Pozwala to uznać, że w sytuacji, w której istniejący dostęp do drogi publicznej jest nieodpowiedni, regułą powinno być przystosowanie go do prawidłowego użytku, chyba że byłoby to niemożliwe lub wymagałoby niewspółmiernych i nieopłacalnych nakładów, co zachodzi zupełnie wyjątkowo.

Identyczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w późniejszych orzeczeniach z dnia 18 marca 2005 r., III CK 447/04, LEX nr 197623 oraz z dnia 26 maja 2008 r., V CSK 81/06, LEX nr 421045. Sąd Okręgowy podziela to stanowisko oraz argumentację przytoczoną w uzasadnieniach w/w orzeczeń.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że w trakcie całego postępowania apelujący – zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika – nie wykazali, że przystosowanie istniejącego dostępu do drogi publicznej (po drodze nr (...)) do prawidłowego użytku jest niemożliwe lub wymaga niewspółmiernych nakładów, a zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w art. 6 kc to na nich spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu. Skoro bowiem wnioskodawcy domagają się ustanowienia drogi koniecznej, to ich obowiązkiem było wykazanie, że istniejący dostęp do drogi publicznej jest nieodpowiedni, a uczynienie go odpowiednim jest niemożliwe czy nieopłacalne w wyżej podanym rozumieniu.

Z przeprowadzonej w sprawie opinii biegłego rolnika jednoznacznie wynika, że istnieje możliwość urządzenia drogi nr (...) w sposób zapewniający właściwy dostęp do działek wnioskodawców. Biegły wskazał też jakie prace należy w tym

celu wykonać (regulacja roślinności rosnącej na skarpie, wyrównanie i utwardzenie drogi, uregulowanie stosunków wodnych – k. 318/2). Charakter tych typowych przy urządzaniu drogi czynności nie wskazuje na to, iż będą się one łączyć z niewspółmiernymi i nieopłacalnymi nakładami, a w każdym razie niczego takiego wnioskodawcy nie wykazali. W tej sytuacji twierdzenie apelacji, że istniejące połączenie jest nieodpowiednie, przedstawia się jako gołosłowne i tym samym nie może odnieść zamierzonego skutku. W konsekwencji nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia art. 145 § 1 kc oraz naruszenia art. 7 ustawy o drogach publicznych.

Zarzut naruszenia art. 145 § 3 kc także nie zasługuje na uwzględnienie. Przepis ten stanowi o sposobie przeprowadzenia drogi koniecznej, a więc znajduje zastosowanie dopiero wówczas, gdy samo roszczenie o ustanowienie takiej służebności jest co do zasady usprawiedliwione. Jak wyżej wykazano, w niniejszej sprawie sytuacja taka nie zachodzi.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, a o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 520 § 3 kpc w zw. z § 8 pkt 3 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

(...)

(...)